BENDROJO TEISMO (pirmoji kolegija) NUTARTIS

2011 m. birželio 22 d.*

Byloje T-409/09

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, įsteigta Atėnuose (Graikija), atstovaujama advokatų N. Korogiannakis ir M. Dermitzakis,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą M. Wilderspin ir E. Manhaeve,

atsakovę,

dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo, kuriuo siekiama, kad būtų atlyginta žala, kurią ieškovė tariamai patyrė dėl 2004 m. rugsėjo 15 d. Komisijos sprendimo, kuriuo jos pasiūlymas buvo atmestas ir nuspręsta sutartį sudaryti su kitu dalyviu per konkursą dėl informacinių paslaugų teikimo ir su juo susieto prekių tiekimo, susijusio su Žuvininkystės generalinio direktorato informacinėmis sistemomis,

* Proceso kalba: anglų.

BENDRASIS TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas J. Azizi, teisėjai E. Cremona (pranešėja) ir S. Frimodt Nielsen,

kancleris E. Coulon,

priima šią

Nutartį

Ginčo aplinkybės ir procedūra

1 2004 m. gegužės 19 d. *Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE*, ieškovė, pateikė pasiūlymą atsiliepdama į kvietimą teikti pasiūlymus FISH/2004/02 dėl informacinių paslaugų teikimo ir su juo susieto prekių tiekimo, susijusio su Europos Bendrijų Komisijos Žuvininkystės generalinio direktorato informacinėmis sistemomis (toliau – pirmoji sutartis), apie kurį buvo paskelbta 2004 m. balandžio 14 d. *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* priede (OL S 73, p. 61407).

2 2004 m. rugsėjo 15 d. laišku, kurį ieškovė gavo tą pačią dieną, Žuvininkystės generalinis direktoratas jai pranešė, kad jos pasiūlymas buvo atmestas, ir nurodė, jog šio atmetimo motyvai susiję su darbuotojų grupės sudėtimi ir pastovumu, su siūlomomis

procedūromis dėl žinių perdavimo užbaigus projektą bei su tuo, kad pasiūlymas neatitiko geriausio kokybės ir kainos santykio. Jis taip pat nurodė, kad ieškovė gali raštu prašyti papildomos informacijos apie jos pasiūlymo atmetimą.

3 2004 m. rugsėjo 16 d. ieškovė, nesutikdama su jos pasiūlymo atmetimo motyvais, paprašė Žuvininkystės generalinio direktorato jai įvardyti laimėjusį konkurso dalyvį, pateikti jos ir laimėjusio dalyvio techniniam pasiūlymui skirtus balus už kiekvieną vertinimo kriterijų, vertinimo komiteto ataskaitos kopiją bei jos ir laimėjusio konkurso dalyvio finansinio pasiūlymo palyginimą.

4 2004 m. spalio 22 d. laišku Žuvininkystės direktoratas atsakė ieškovei, kad visi dalyviai, kurie paprašė papildomos informacijos apie jų pasiūlymo atmetimą, vienu metu gavo šią informaciją pridėtame 2004 m. spalio 18 d. laiške. Šiame laiške Žuvininkystės generalinis direktoratas pateikė tam tikrą papildomą informaciją apie ieškovės pasiūlymo įvertinimą, taip pat įvardijo dalyvį, su kuriuo buvo sudaryta sutartis, bei tai, kad pastarojo dalyvio pasiūlymas atrinktas, nes jis buvo ekonomiškai naudingiausias. Galiausiai jis pranešė ieškovės ir laimėjusio dalyvio pasiūlymui skirtus balus už kiekvieną techninį vertinimo kriterijų bei finansinio vertinimo balus, pateiktus lentelėse.

5 Ieškovė Pirmosios instancijos teisme (dabar – Bendrasis Teismas; toliau – Teismas) pareiškė ieškinį dėl pirma nurodyto 2004 m. rugsėjo 15 d. Žuvininkystės generalinio direktorato laiško panaikinimo. Šis ieškinys buvo gautas 2004 m. lapkričio 25 d. ir įregistruotas Nr. T-465/04.

6 2008 m. rugsėjo 10 d. Sprendimu *Evropaïki Dynamiki prieš Komisiją* (T-465/04, neskelbiamas Rinkinyje) Teismas panaikino Komisijos sprendimą atmesti ieškovės pasiūlymą ir pirmąją sutartį sudaryti su laimėjusiuoju dalyviu.

7 2008 m. spalio 7 d. ir 2009 m. kovo 5 d. laiškuose, tiesiogiai adresuotuose Komisijos pirmininkui, ieškovė, skųsdamasi Komisijos veiksmais jos atžvilgiu, iš esmės paragino Komisiją iš naujo išnagrinėti visą kilusį ginčą ir kartu ji nurodė, kad yra pasirengusi atsiimti visus nagrinėjamus skundus dėl Komisijos sprendimo sudaryti viešojo pirkimo sutartį.

8 2009 m. rugsėjo 25 d. ieškovė faksu pareiškė šį ieškinį. Siuntinys su pasirašytu ieškinio originalu bei jo kopijomis ir priedais per kurjerių tarnybą buvo išsiųstas 2009 m. spalio 3 dieną.

9 2009 m. spalio 5 d. Teismo kanceliarija, gavusi siuntinį tik su ieškinio kopijomis, pranešė ieškovės patarėjui, kad vis dar negavo siuntinio su originalu. Todėl tą pačią dieną Teismo kanceliarijai buvo pateiktos trūkstamų dokumentų kopijos ir naujas pasirašyto ieškinio originalas.

10 2009 m. lapkričio 16 d. Teismo kanceliarija pranešė ieškovei, kad naujas 2009 m. spalio 5 d. pateiktas ieškinio originalas skiriasi nuo jo kopijos, kuri buvo gauta 2009 m. rugsėjo 25 dieną. Todėl pagal Teismo procedūros reglamento 43 straipsnio 6 dalį ieškinio pateikimo data yra laikoma 2009 m. spalio 5 d., o ne 2009 m. rugsėjo 25 diena.

11 2009 m. lapkričio 19 d. laiške, kuris buvo išsiųstas telefaksu rytojaus dieną Teismo kanceliarijai, ieškovė, patvirtinusi, kad gavo 2009 m. lapkričio 16 d. laišką, nurodė priežastis, kodėl per nustatytus terminus nebuvo gautas ieškinio originalas, ir paprašė Teismo nagrinėjamu atveju pripažinti *force majeure* atvejį ir todėl iš naujo įvertinti savo sprendimą ieškinio pateikimo data laikyti 2009 m. spalio 5 dieną.

12 2009 m. lapkričio 26 d. ieškovė telefaksu išsiuntė Teismo kanceliarijai laišką, kuriame ji nurodė aplinkybes, kurioms esant bendrovė, kuriai ji patikėjo teikti kurjerių paslaugas, prarado siuntinį, ir dar kartą paprašė, kad ieškinio originalo pateikimo data būtų laikoma 2009 m. rugsėjo 25 diena.

13 2009 m. gruodžio 3 d. kurjerių bendrovė, kuria naudojosi ieškovė, šiai pranešė, kad dingęs siuntinys nesurastas.

14 Atskiru dokumentu, kurį Teismo kanceliarija gavo 2010 m. sausio 29 d., Komisija pagal Procedūros reglamento 114 straipsnio 1 dalį pateikė prieštaravimą dėl priimtinumo dėl to, kad suėjo ieškinio dėl žalos atlyginimo senatis.

15 Ieškovė pateikė savo pastabas dėl prieštaravimo dėl priimtinumo, kurios buvo gautos 2010 m. balandžio 14 dieną.

16 Taikydamas proceso organizavimo priemones, 2010 m. liepos 2 d. laišku Teismas raštu pateikė šalims klausimą dėl Procedūros reglamento 102 straipsnio 2 dalies, susijusios su procesinių terminų pratęsimu dėl nuotolių dešimčiai dienų, t. y. laikotarpiui, kuris visiems vienodas, taikymo nagrinėjamu atveju. Šalys atsakė per nustatytą terminą.

Šalių reikalavimai

17 Ieškinyje ieškovė Teismo prašo:

— priteisti iš Komisijos jai sumokėti 2 milijonų eurų sumą, atitinkančią ieškovės bendrąjį pelną, kurį ji būtų galėjusi gauti pagal pirmąją sutartį, jeigu ši būtų su ja sudaryta (50 % sutarties vertės),

— priteisti iš Komisijos sumokėti 100 000 eurų sumą už žalą, patirtą dėl prarastos galimybės vykdyti sutartį,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

18 Prieštaravime dėl priimtinumo Komisija Teismo prašo:

— atmesti ieškinį kaip nepriimtiną,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

19 Pastabose dėl prieštaravimo dėl priimtinumo ieškovė Teismo prašo atmesti šį prieštaravimą.

Dėl teisės

20 Pagal Procedūros reglamento 114 straipsnio 1 dalį, jeigu šalis to prašo, Teismas dėl nepriimtinumo gali nuspręsti nepradėdamas bylos nagrinėti iš esmės. Pagal to paties straipsnio 3 dalį, išskyrus atvejus, kai Teismas nusprendžia priešingai, likusi proceso dalis vyksta žodžiu.

21 Be to, pagal Procedūros reglamento 111 straipsnį, jeigu ieškinys akivaizdžiai nepriklauso Teismo jurisdikcijai arba jeigu jis akivaizdžiai nepriimtinas arba akivaizdžiai teisiškai nepagrįstas, Teismas gali motyvuota nutartimi ir nesiimdamas jokių kitų veiksmų nagrinėjamoje byloje priimti sprendimą dėl šio ieškinio.

22 Nagrinėjamu atveju Teismas mano, kad, išnagrinėjus bylos medžiagą, jam pakanka informacijos ir todėl nereikia pradėti žodinės proceso dalies.

Šalių argumentai

23 Komisija nurodo prieštaravimą dėl ieškinio priimtinumo remdamasi tuo, kad suėjo ieškinio senatis, nes jis buvo pareikštas pasibaigus Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje Europos Bendrijos deliktinės atsakomybės srityje nustatytam penkerių metų senaties terminui.

24 Šio termino eiga prasidėjo nuo tada, kai tariama žala iš tikrųjų atsirado.

25 Komisija primena, kad nagrinėjamu atveju ieškovė reikalauja atlyginti žalą, kurią ji tariamai patyrė dėl to, kad su ja nebuvo sudaryta pirmoji sutartis, ir, nepatenkinus šio reikalavimo, ji taip pat prašo atlyginti žalą už „prarastą galimybę“.

26 Anot Komisijos, tariama žala, dėl kurios pateiktas pagrindinis ir papildomas reikalavimai, atsirado tada, kai buvo priimtas sprendimas atmesti ieškovės pasiūlymą, nes būtent tuo metu ieškovė prarado galimybę sudaryti pirmąją sutartį. Taigi žala atsirado tą dieną, kai Komisija pranešė ieškovei apie tai, kad jos pasiūlymas buvo atmestas, t. y. 2004 m. rugsėjo 15 dieną. Būtent nuo šios dienos prasidėjo senaties termino eiga, kaip tai netiesiogiai pripažįsta ir ieškovė savo Teismo kanceliarijai siųstame 2009 m. lapkričio 19 d. laiške.

27 Šią išvadą, pasak Komisijos, patvirtina 2005 m. rugsėjo 14 d. Pirmosios instancijos teismo nutartis *Ehcon prieš Komisiją* (T-140/04, Rink. p. II-3287). Pagal šios nutarties 43 punktą žala, patirta dėl to, jog nebuvo sudaryta konkurso dalyku esanti sutartis, ir žala, atsiradusi dėl prarastos galimybės sudaryti sutartį, atsiranda tą dieną, kai Komisija atmeta konkurso dalyvio pasiūlymą. Taigi šis atmetimas ir yra įvykis, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl deliktinės atsakomybės pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį.

28 Komisija taip pat pastebi, kad Teismas, pripažinęs, jog senaties termino eiga prasideda tą dieną, kai Komisija atmeta pasiūlymą, šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 46 punkte nusprendė, kad nagrinėjamu atveju minėtas laikotarpis prasidėjo vėliausiai tą dieną, kai ieškovė gavo antrąjį Komisijos pranešimą, kuriuo ieškovę informavo apie jos pasiūlymo atmetimo motyvus.

29 Anot Komisijos, iš šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 46 punkto negalima daryti išvados, kad Teismas sutiko, jog senaties termino eiga prasidėjo tą dieną, kada konkurso dalyvis gavo laišką, kuriame Komisija jam paaiškino jo pasiūlymo atmetimo motyvus. Iš tikrųjų byloje, kurioje buvo priimta ši nutartis, bet kuriuo atveju nebuvo galima pareikšti ieškinio dėl to, kad buvo praleistas naikinamasis terminas, todėl buvo nebesvarbu, nuo kada tiksliai prasidėjo senaties termino eiga. Be to, tokia išvada prieštarautų pirma išdėstytam tos pačios nutarties 43 punkto tekstui.

30 Galiausiai ši išvada neatitinka senaties *ratio legis*, nes senaties paskirtis, kaip Teisingumo Teismas priminė savo 2002 m. liepos 18 d. Nutartyje *Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi prieš Komisiją* (C-136/01 P, Rink. p. I-6565, 28 punktas), yra suderinti nukentėjusiojo asmens teisių apsaugą ir teisinio saugumo principą. Komisija primena teismų praktiką, pagal kurią tikslus faktų žinojimas nėra viena iš sąlygų, kurią reikia įvykdyti tam, kad prasidėtų senaties termino eiga. Nagrinėjamu atveju iš to ji daro išvadą: tam, kad prasidėtų senaties termino eiga, nebuvo būtina, jog ieškovė turėtų išsamius jos pasiūlymo atmetimo motyvus. Iš tikrųjų sąlyginai ilgas senaties terminas suteiktas būtent tam, kad ieškovė turėtų laiko surinkti šią informaciją per šį laikotarpį.

31 Taigi Komisija mano, kad ieškinys dėl deliktinės atsakomybės turėjo būti pareikštas ne vėliau kaip 2009 m. rugsėjo 25 d., t. y. penkeri metai po to, kai buvo atmestas ieškovės pasiūlymas, ir įskaičius 10 dienų terminą dėl nuotolių.

32 Galiausiai Komisija nepritaria ieškovės argumentams, susijusiems su *force majeure* atveju nagrinėjamoje byloje. Šiuo klausimu ji pastebi, kad pagal teismų praktiką *force majeure* sąvoka apima objektyvų ir subjektyvų elementus. Objektyvus elementas susijęs su nepaprastomis aplinkybėmis, nepriklausančiomis nuo suinteresuotojo asmens, o subjektyvus – su suinteresuotojo asmens pareiga apsisaugoti nuo nepaprasto įvykio padarinių imantis tinkamų priemonių, nededant pernelyg didelių pastangų. Konkrečiai kalbant, 2009 m. sausio 28 d. Sprendime *Centro Studi Manieri prieš*

Tarybą (T-125/06, Rink. p. II-69, 28 punktas) Teismas nusprendė, kad suinteresuotasis asmuo turi rūpestingai stebėti proceso eigą ir būti ypač apdairus, kad būtų laikomasi nustatytų terminų.

33 Kalbėdama apie pirmąjį elementą Komisija mano, kad vėlyvas siuntinio įteikimas yra neįprastas, tačiau nėra nenumatomas įvykis. Netgi darant prielaidą, kad vieno iš dviejų ieškovės siųstų siuntinių neįteikimas vis tiek yra nepaprastas įvykis, Komisija vis dėlto mano, kad ieškovė nebuvo reikiamai apdairi, nes ji nusprendė laukti ne tik penkerių metų senaties termino pabaigos, bet ir papildomo termino dėl nuotolių pabaigos išvakarių, kad ieškinį telefaksu išsiųstų Teismo kanceliarijai. Toliau ieškovė laukė visą darbo dienų savaitę, kad paskutiniu momentu, t. y. 2009 m. spalio 3 d., dokumentus perduotų kurjerių bendrovei, netgi žinodama, kad, pavėlavus įteikti, bus praleistas terminas. Taigi ji prisiėmė šią riziką žinodama visas aplinkybes.

34 Savo pastabose dėl prieštaravimo dėl priimtinumo ieškovė nesutinka su Komisijos nurodyta senaties termino eigos pradžia. Konkrečiai tariant, ji nepritaria Komisijos teiginiui, kad senaties termino eiga prasidėjo 2004 m. rugsėjo 15 d., t. y. dieną, kada jai buvo pranešta apie tai, kad jos pasiūlymas atmestas. Šiuo klausimu ji remiasi šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 44, 45 ir 48 punktais, prieštaraujančiais 43 punktui, kuriuo remiasi Komisija. Iš šių punktų matyti, kad sąlygos, kuriomis ieškovė gali remtis savo teise į žalos atlyginimą, buvo įvykdytos tik tada, kai ji sužinojo apie Komisijos sprendimo motyvus, o ne tą dieną, kada jai buvo tik pranešta apie konkurso rezultatus. Nagrinėjamu atveju ieškovė nežinojo šių motyvų iki 2004 m. spalio 20 ar 23 dienos.

35 Ieškovė taip pat tvirtina, kad šioje byloje nagrinėjama sutartis yra „pagrindų sutartis“ ir todėl jokia žala neatsiranda arba ji nėra tikra tol, kol nepasirašoma „specialioji sutartis“. Iš to darytina išvada, kad senaties termino eiga prasideda tik nuo tada, kai Komisija ir laimėjęs dalyvis faktiškai pasirašo „specialiąją sutartį“.

36 Ieškovės teigimu, todėl ieškinio dėl deliktinės atsakomybės senatis suėjo ne anksčiau kaip 2009 m. lapkričio 3 d., t. y. penkeri metai ir dešimt dienų, įskaičius terminą dėl nuotolių, nuo tada, kai ji sužinojo apie motyvus, dėl kurių Komisija atmetė jos pasiūlymą.

37 Be to, ieškovė nesutinka su argumentu, kurį Komisija grindžia šios nutarties 30 punkte minėta Nutartimi *Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi prieš Komisiją*, nes tos bylos faktinės aplinkybės, dėl kurių buvo priimtas ši nutartis, yra pernelyg nepanašios į šios bylos, kad būtų galima jas tinkamai pritaikyti. Anot jos, su viešaisiais pirkimais susijusiose bylose tol, kol pralaimėjęs dalyvis nežino tikslių jo pasiūlymo atmetimo motyvų, jis negali įvertinti, ar aktas yra teisėtas, taigi ir tai, ar padaryta žalos, t. y. pirmoji sąlyga ieškiniui dėl deliktinės atsakomybės Komisijai pareikšti. Todėl ieškovė, remdamasi šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 45 punktu, mano, kad sprendimo motyvų pateikimas yra *sine qua non* sąlyga, kad atitinkamas asmuo galėtų įvertinti, ar procedūra teisėta.

38 Be to, ieškovė pažymi, kad po to, kai ji pateikė prašymą, Komisija delsė ilgiau nei mėnesį, kol jai pateikė sprendimo atmesti jos pasiūlymą motyvus, ir kad Komisija dabar bando šį neveikimo laikotarpį įtraukti į senaties terminą ieškiniui dėl deliktinės atsakomybės pareikšti.

39 Galiausiai nagrinėjamu atveju šios nutarties 6 punkte minėtame Sprendime *Evropaïki Dynamiki prieš Komisiją* Teismo priimtas sprendimas panaikinti Komisijos sprendimą nesudaryti pirmosios sutarties su ieškove grindžiamas būtent nepakankamais pastarojo sprendimo motyvais. Todėl tik šio teismo sprendimo priėmimo dieną, t. y. 2008 m. rugsėjo 10 d., ieškovė gavo jos pasiūlymo atmetimo paaiškinimą.

40 Ieškovė taip pat ginčija argumentą, kurį Komisija grindžia jos 2009 m. lapkričio 19 d. laišku, t. y. kad jis prilygsta netiesioginiam sutikimui dėl to, kad senaties termino eiga prasidėjo 2004 m. rugsėjo 15 dieną. Šis laiškas buvo parašytas kaip atsargumo priemonė pagal Procedūros reglamento 43 straipsnio 6 dalį tam, kad Komisija anksčiau pateiktų savo argumentus, ir jokiais būdais jo negalima aiškinti kaip sutikimo, jog senaties termino eiga prasidėjo 2004 m. rugsėjo 15 dieną.

41 Kalbant apie datą, kurią Teismas nurodė kaip ieškinio originalo pateikimo datą, ieškovė visų pirma teigia, kad, išskyrus parašą, kurį iš naujo turėjo padėti jo patarėjas iš naujo atspausdintoje ieškinio versijoje praradus paštu siųstą originalą, nėra jokio kito skirtumo tarp 2009 m. rugsėjo 25 d. telefaksu siųstos versijos ir 2009 m. spalio 5 d. Teismo kanceliarijai pateikto originalo.

42 Toliau ieškovė nesutinka su Komisijos argumentais, susijusiais su *force majeure* netaikymu šioje byloje. Ji pažymi, kad visi ieškiniui pareikšti reikalingi veiksmai buvo atlikti laiku. Anot jos, bet kuriuo atveju, nors yra didelė rizika, kad siuntinys bus įteiktas pavėluotai, to paties negalima pasakyti apie siuntinio praradimą, ypač dėl to, kad minėtas siuntinys buvo rūpestingai išsiųstas per *Deutsche Post* priklausančią bendrovę.

43 Taigi ieškovė ginčija Komisijos nurodytus teismo praktikoje nustatytus principus ir primena, kad nagrinėjamu atveju, per nustatytą terminą išsiuntusi ieškinį telefaksu, ji patikrino kurjerių bendrovės interneto svetainėje, kad siuntinys su originalu ir priedais buvo tinkamai ir laiku perduotas, t. y. 2009 m. spalio 5 dieną. Tik tos pačios dienos popietę ieškovei Teismo kanceliarija pranešė, kad negavo originalo. Nuo to momento buvo iš karto susisiekta su kurjerių bendrove ir, kai tik buvo sužinota, jog siuntinys laiku neatsirado, buvo atspausdinta ir 2009 m. spalio 5 d. vakare Teismo kanceliarijoje įteikta nauja ieškinio kopija.

44 Taigi imdamasi tinkamų priemonių, kad būtų tikra dėl to, jog ieškinys pareikštas laiku, ieškovė buvo apdairi ir negalėjo numatyti arba bet kuriuo atveju išvengti dokumento originalo praradimo.

45 Galiausiai ieškovė reikalauja, kad nagrinėjamas atvejis būtų vertinamas *ad hoc*, atsižvelgiant į kurjerių bendrovei patikėto dokumento originalo praradimo naują ir nepaneigtiną pobūdį.

Teismo vertinimas

46 Pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį, taikomą Bendrojo Teismo procesui pagal minėto statuto 53 straipsnio pirmą pastraipą, bylos prieš Bendrijas su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima bylą iškelti. Ieškinio senatis nutrūksta, jei pradedamas procesas Teisingumo Teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai institucijai.

47 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką Bendrijos deliktinė atsakomybė už jos institucijų neteisėtus veiksmus pagal EB 288 straipsnio antrą pastraipą kyla, jeigu tenkinamos visos sąlygos, t. y.: veiksmų, kuriais kaltinamos institucijos, neteisėtumas, žalos realumas ir priežastinio ryšio tarp veiksmų, kuriais kaltinama, bei nurodytos žalos buvimas (žr. 2006 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Agraz ir kt. prieš Komisiją*, C-243/05 P, Rink. p. I-10833, 26 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 1996 m. liepos 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *International Procurement Services prieš Komisiją*, T-175/94, Rink. p. II-729, 44 punktą ir 32 punkte minėto Sprendimo *Centro Studi Manieri prieš Tarybą* 97 punktą).

48 Taip pat iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad senaties termino eiga prasideda tada, kai įvykdytos visos sąlygos, taikomos pareigai atlyginti žalą, o būtent tada, kai atsirado atlygintina žala. Konkrečiai kalbant, ginčų, kurių, kaip ir šioje byloje, kyla dėl individualių aktų, senaties termino eiga prasideda tada, kai šie aktai sukelia padarinių asmenims, kuriems jie skirti (šiuo klausimu žr. 2007 m. balandžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, C-282/05 P, Rink. p. I-2941, 29 ir 30 punktus ir 2009 m. birželio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Transports Schiocchet - Excursions prieš Komisiją*, C-335/08 P, neskelbiamas Rinkinyje, 33 punktą; 2009 m. rugpjūčio 27 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Abouchar prieš Komisiją*, T-367/08, neskelbiama Rinkinyje, 23 punktą).

49 Taip pat reikia priminti, kad senaties paskirtis yra suderinti nukentėjusiojo asmens teisių apsaugą ir teisinio saugumo principą. Taigi senaties termino trukmė buvo nustatyta atsižvelgiant, be kita ko, į laiką, reikiamą tariamai nukentėjusiai šaliai, kad ji galėtų surinkti informaciją galimam ieškiniui pareikšti ir patikrinti faktines aplinkybes, kuriomis būtų galima grįsti šį ieškinį (šiuo klausimu žr. 30 punkte minėtos Nutarties *Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi prieš Komisiją* 28 punktą; 2009 m. gruodžio 16 d. Bendrojo Teismo nutarties *Cattin prieš Komisiją*, T-194/08, neskelbiama Rinkinyje, 69 punktą ir 2010 m. rugsėjo 28 d. Bendrojo Teismo sprendimo *C-Content prieš Komisiją*, T-247/08, neskelbiamas Rinkinyje, 54 punktą).

50 Be to, reikia pažymėti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką visiškai nėra svarbu, kad nukentėjusioji šalis tiksliai ir išsamiai žino faktines bylos aplinkybes, nes jų žinojimas nėra viena iš sąlygų, kurią reikia įvykdyti tam, kad prasidėtų Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatyto senaties termino eiga. Taigi nustatant ieškinio dėl deliktinės Bendrijos atsakomybės senaties termino eigos pradžią, negalima atsižvelgti į subjektyvų žalos realumo vertinimą (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Cantina sociale di Dolianova ir kt.*, C-51/05 P, Rink. p. I-5341, 61 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

51 Nagrinėjamu atveju ieškovė visų pirma reikalauja atlyginti žalą, kurią ji tariamai patyrė dėl to, kad su ja nebuvo sudaryta pirmoji sutartis, t. y. sumą, atitinkančią bendrąjį pelną, kurį ji būtų galėjusi gauti iš šios sutarties (50 % sutarties vertės). Nepatenkinus šio reikalavimo, ji taip pat prašo atlyginti žalą už prarastą galimybę, nes ji patyrė žalą dėl to, kad prarado galimybę vykdyti pirmąją sutartį, ir dėl to, kad prarado galimybę sudaryti kitas sutartis, be kita ko, sutartį, kuri buvo sudaryta 2008 m. vykstant konkursui MARE/2008/01 (toliau – kita sutartis), kurios pirminė vertė buvo daugiau nei 5 milijonai eurų ir kurią sudarė Komisijos Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinis direktoratas su kontrahentu, su kuriuo buvo sudaryta pirmoji sutartis (toliau – dėl prarastos galimybės sudaryti kitas sutartis atsiradusi žala).

Dėl žalos, atsiradusios dėl to, jog nebuvo sudaryta pirmoji sutartis ir prarasta galimybė ją sudaryti

52 Kaip Teismas jau pažymėjo byloje, kurioje buvo priimta šios nutarties 27 punkte minėta Nutartis *Ehcon prieš Komisiją*, žala dėl to, kad nebuvo sudaryta aptariama sutartis ir prarasta galimybė sudaryti šią sutartį, atsirado tą dieną, kai Komisija atmetė

ieškovės pasiūlymą, todėl šis atmetimas yra įvykis, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl deliktinės atsakomybės pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį (šiuo klausimu žr. 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 43 punktą).

53 Apie tai, kad buvo atmestas ieškovės pasiūlymas, jai buvo pranešta 2004 m. rugsėjo 15 d. laišku, kurį ji gavo tą pačią dieną (žr. šios nutarties 2 punktą).

54 Tiesa, kaip teigia ieškovė, kad 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 44, 45 ir 48 punktuose Teismui, atrodo, kyla abejonių dėl minėtos nutarties 43 punkte padarytos išvados, kad aptariama žala atsirado tą dieną, kai buvo atmestas pasiūlymas. Bet kuriuo atveju visi šie punktai turi būti skaitomi atsižvelgiant į jų kontekstą ir pagal logišką jų eilę. Konkrečiai tariant, Teismas, kai 45 punkte nurodė: „iš to darytina išvada, kad visos šios žalos atlyginimui būtinos sąlygos buvo įvykdytos vėliausiai 1997 m. kovo 20 d., todėl penkerių metų senaties terminas vėliausiai baigėsi 2002 m. kovo 20 dieną“, paprasčiausiai nusprendė, kad nagrinėjamu atveju ieškinys buvo bet kuriuo atveju pavėluotas, nes buvo pareikštas 2004 m. balandžio 8 dieną. Atsižvelgiant į bylos aplinkybes, pastarąja Teismo išvada negalima paneigti pagrindinės jo argumentavimo prielaidos, kad žala, kaip aptariamoji, atsirado pasiūlymo atmetimo dieną, nes šis atmetimas yra įvykis, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo.

55 Todėl darytina išvada, kad tariama žala, dėl kurios šioje byloje Bendrijai buvo pareikštas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės, atsirado tą dieną, kai Komisija priėmė sprendimą atmesti pasiūlymą, ir kad šio ieškinio senaties termino eiga prasidėjo tada, kai apie šį sprendimą buvo pranešta ieškovei, t. y. 2004 m. rugsėjo 15 dieną.

56 Pagal Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnį senaties termino eiga nutrūksta tik pradėjus procesą Bendrijos teisme arba prieš iškeliant tokią bylą padavus prašymą kompetentingai Bendrijos institucijai, tačiau pastaruoju atveju senaties termino eiga nutrūksta, tik jei pateikus tokį prašymą vėliau pareiškiamas ieškinys per EB 230 ar EB 232 straipsniuose nustatytus terminus, nelygu atvejis.

57 Šiuo atžvilgiu 2008 m. spalio 7 d. ir 2009 m. kovo 5 d. laiškuose, kuriuos ieškovė adresavo Komisijos pirmininkui, nėra jokio aiškaus prašymo atlyginti žalą ir po jų per EB 230 ar EB 232 straipsniuose nustatytus terminus nebuvo pareikštas ieškinys. Taigi bet kuriuo atveju minėti laiškai neturi įtakos Teisingumo Teismo statuto 46 straipsnyje numatytam penkerių metų senaties terminui.

58 Todėl penkerių metų senaties terminas dėl tariamų abiejų žalos rūšių baigėsi 2009 m. rugsėjo 15 d. ir jo eiga nebuvo nutraukta.

59 Šios išvados negali paneigti nė vienas iš ieškovės pateikiamų argumentų.

60 Pirma, remdamasi iš esmės 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 45 ir 48 punktais, ieškovė tvirtina: tam, kad galėtų įrodyti Komisijos neteisėtus veiksmus, ji turėjo žinoti Komisijos priimto sprendimo motyvus, tačiau ji jų nežinojo iki 2004 m. spalio 20 ar 23 dienos. Todėl jos ieškinio senaties terminas baigėsi ne anksčiau kaip 2009 m. lapkričio 3 d., t. y. praėjus penkerių metų ir dešimties dienų terminui nuo 2004 m. spalio 22 d., o ne nuo 2004 d. rugsėjo 25 dienos.

61 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad, kaip nurodyta šios nutarties 52 ir 55 punktuose, būtent pasiūlymo atmetimas, o ne šio atmetimo motyvai yra įvykis, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl atsakomybės viešųjų pirkimų srityje ir kuris sukelia pralaimėjusio konkurso dalyvio tariamai patirtą žalą.

62 Beje, iš teismo praktikos matyti, kad aplinkybė, jog ieškovas tuo metu, kai jis pateikė Bendrijai prašymą atlyginti žalą, manė neturįs visų įrodymų, leidžiančių jam vykstant teismo procesui pakankamai teisiškai įrodyti Bendrijos atsakomybę, negali sustabdyti senaties termino eigos. Kitaip atsirastų painiava tarp procesinio kriterijaus, susijusio su senaties termino eigos pradžia, ir išvados, kad įvykdytos sąlygos dėl atsakomybės buvimo, dėl kurio galiausiai gali nuspręsti tik teismas, į kurį buvo kreiptasi dėl galutinio ginčo išnagrinėjimo iš esmės (2001 m. sausio 17 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi prieš Komisiją*, T-124/99, Rink. p. II-53, 24 punktas).

63 Taip pat svarbu konstatuoti, kad, priešingai nei teigia ieškovė remdamasi šioje nutartyje 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 45 ir 48 punktais, nagrinėjamu atveju 2004 m. rugsėjo 15 d. Žuvininkystės generalinio direktorato laiške – kuris yra aktas, ginčytas byloje, kurioje priimtas šios nutarties 6 punkte minėtas Sprendimas *Evropaïki Dynamiki prieš Komisiją*, – jau buvo pirmą kartą nurodyti jos pasiūlymo atmetimo motyvai (žr. šios nutarties 2 punktą). Vėliau Žuvininkystės generalinio direktorato išsiųstuose laiškuose buvo tik ieškovės prašymu pateikiami papildomi šių motyvų paaiškinimai bei nurodytos atrinkto pasiūlymo charakteristikos ir privalumai (žr. šios nutarties 3 ir 4 punktus). Beje, tai, kad apie išsamius pasiūlymo atmetimo motyvus tariamai sužinota tik praėjus kelioms dienoms nuo pranešimo apie minėtą atmetimą išsiuntimo, neprieštarauja šios nutarties 49 punkte primintai teismų praktikai, pagal kurią senaties termino trukmė nustatyta atsižvelgiant, be kita ko, į laiką, reikiamą tariamai nukentėjusiai šaliai, kad ji galėtų surinkti informaciją galimam ieškiniui pareikšti ir patikrinti faktines aplinkybes, kuriomis būtų galima grįsti šį ieškinį.

64 Galiausiai tai, jog neleidžiama, kad prasidėtų ieškinio dėl deliktinės Bendrijos atsakomybės senaties termino eiga, kol tariamai nukentėjusi šalis asmeniškai įsitikins, kad patyrė žalą, lemtų, kad teisės pareikšti minėtą ieškinį praradimo momentas keistųsi atsižvelgiant į kiekvienos šalies individualų suvokimą apie žalos realumą, o tai prieštarauja teisinio saugumo reikalavimui, kuris būtinas taikant senaties terminus (šiuo klausimu žr. 49 punkte minėto Sprendimo *C-Content prieš Komisiją* 55 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

65 Šiuo klausimu galiausiai reikia pastebėti, kad, kaip teisingai pažymi Komisija, iš ieškovės Teismo kanceliarijai siųsto 2009 m. lapkričio 19 d. laiško matyti, jog ieškovė manė, kad Komisijos neteisėti veiksmai buvo tada, kai tik buvo išsiųstas laiškas, kuriuo pranešta apie 2004 m. rugsėjo 15 d. pasiūlymo atmetimą, turint omenyje tai, kad ieškovė netiesiogiai sutinka, jog nuo šios datos prasideda senaties termino eiga.

66 Antra, ieškovė nurodo: dėl to, kad pirmoji sutartis yra pagrindų sutartis, žalai atsirasti reikia, kad būtų pasirašyta specialioji sutartis. Pažymėtina, kad pagal teismų praktiką su žalos realumu susijusi sąlyga yra įvykdyta, jeigu žala yra neišvengiama ir pakankamai tikrai numatoma, nors dar negali būti tiksliai apskaičiuota (1987 m. sausio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Zuckerfabrik Bedburg ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, 281/84, Rink. p. 49, 14 punktas; žr. 48 punkte minėtos Nutarties *Abouchar prieš Komisiją* 24 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Be to, senaties terminas gali prasidėti tik tada, kai realiai atsiranda finansinių nuostolių (48 punkte minėto Sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją* 33 punktas). Per konkurso procedūrą žala, kurią pralaimėjęs kandidatas patiria dėl to, kad su juo nebuvo sudaryta sutartis ir jis prarado galimybę ją sudaryti, tiesiogiai ir iš karto kyla dėl sprendimo atmesti jo pasiūlymą, nepaisant būsimo specialios sutarties pasirašymo tarp Bendrijos institucijos ir laimėjusio kandidato. Dėl tų pačių priežasčių reikia atmesti ieškovės raštu pateiktame

atsakyme į Teismo užduotą klausimą pirmą kartą nurodytą argumentą, kad dėl pagrindų sutarties žala tęsėsi visą laikotarpį, per kurį ieškovė neturėjo galimybės pasirašyti individualių sutarčių.

67 Trečia, atsižvelgiant į šios nutarties 52–55 punktuose pateiktą analizę, ieškovė negali pagrįstai remtis tuo, kad Komisija delsė atsakyti į jos prašymą pateikti paaiškinimų apie jos pasiūlymo atmetimo motyvus.

68 Ketvirta, ieškovė iš esmės tvirtina, kad ji iš esmės realius jos pasiūlymo atmetimo paaiškinimus turėjo tik tada, kai Teismas priėmė sprendimą panaikinti žalą sukėlusį sprendimą. Reikia konstatuoti, kad ieškovės argumentas visiškai neaiškus. Bet kuriuo atveju šiuo klausimu pakanka priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką tam, kad prasidėtų senaties termino eiga, nėra svarbu, kad Bendrijos veiksmai teismo sprendimu būtų pripažinti neteisėtais (48 punkte minėto Sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją* 31 punktas). Dėl likusios dalies reikia žiūrėti šios nutarties 61–64 punktuose išdėstytą vertinimą.

69 Galiausiai, penkta, raštu pateiktame atsakyme į Teismo užduotą klausimą ieškovė nurodo naują argumentą, kad sprendimas atmesti jos pasiūlymą ir sutartį sudaryti su kitu konkurso dalyviu buvo paskelbtas, kaip ir bet koks kitas tokio pobūdžio sprendimas, vadovaujantis 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento įgyvendinimo taisykles (OL L 357, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 145; toliau – įgyvendinimo taisyklės), 118 ir 120 straipsniais, 2004 m. gruodžio 16 d. Oficialiojo leidinio S dalyje ir kad dėl to ši data, kaip nepaneigtinas terminas, ir yra senaties eigos pradžia.

70 Šiuo požiūriu reikia dar kartą priminti, kad būtent pasiūlymo atmetimas yra įvykis, dėl kurio galima pareikšti ieškinį dėl atsakomybės viešųjų pirkimų srityje, ir dėl jo pralaimėjęs konkurso dalyvis tariamai patiria žalą. Todėl būtent nuo tos dienos, kada pralaimėjusiam konkurso dalyviui asmeniškai pranešama apie jo pasiūlymo atmetimą, o ne nuo dienos, kai Oficialiajame leidinyje paskelbiamas skelbimas apie sutarties sudarymą, prasideda senaties termino eiga. Bet kuriuo atveju taip pat reikia pažymėti, kad, priešingai nei teigia ieškovė, tokio skelbimo paskelbimas, kuris skirtas informuoti trečiuosius asmenis, vadovaujantis įgyvendinimo taisyklių 118 straipsnio 4 dalimi, yra privalomas tik tada, kai sutarčių vertė yra lygi ar didesnė už minėtų įgyvendinimo taisyklių 158 straipsnyje nurodytas ribas.

71 Atsižvelgiant į visus šiuos samprotavimus, penkerių metų senaties terminas ieškiniui dėl deliktinės atsakomybės pareikšti baigėsi 2009 m. rugsėjo 15 dieną.

72 Nors ieškovė teigia, kad šioje byloje dėl *force majeure* atvejo reikia atsižvelgti į telefakso išsiuntimo datą, o ne ieškinio originalo pateikimo dieną, reikia konstatuoti, kad bet kurio atveju ieškovė telefaksu ieškinį išsiuntė 2009 m. rugsėjo 25 d., kai senaties terminas jau buvo pasibaigęs.

73 Ieškovė iš esmės teigia, kad šioje byloje taikytinas dešimties dienų terminas dėl nuotolių, kuris visiems yra vienodas. Taigi jeigu būtų pritarta ieškovės argumentams dėl *force majeure* atvejo buvimo ir jeigu 2009 m. rugsėjo 25 d. būtų pripažinta kaip ieškinio pateikimo data, ieškinys būtų priimtinas. Iš tikrųjų Komisijos prieštaravimas dėl senaties yra susijęs su tuo, kad ieškinys turi būti laikomas pareikštu 2009 m. spalio 5 d., o ne, kaip teigia ieškovė, 2009 m. rugsėjo 25 dieną.

74 Atsakydama į Teismo raštu pateiktą klausimą dėl Procedūros reglamento 102 straipsnio 2 dalies taikymo šioje byloje, ieškovė teigė, kad nebuvo suėjusi jos ieškinio senatis, nes senaties terminas turi būti prailgintas 102 straipsnyje numatytu dešimties dienų terminu dėl nuotolių, kuris visiems yra vienodas. Šiuo klausimu ji taip pat daro nurodą į 1995 m. rugsėjo 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Lefebvre ir kt. prieš Komisiją* (T-571/93, Rink. p. II-2379) 26 punktą, kuriame pripažinta, kad terminai dėl nuotolių taikomi deliktinės atsakomybės bylose.

75 Reikia pažymėti, kad pagal patį Procedūros reglamento 102 straipsnio 2 dalies tekstą terminas dėl nuotolių susijęs tik su procesiniais terminais, o ne su Teisingumo Teismo statuto 46 punkte numatytu senaties terminu, kuriam pasibaigus išnyksta teisė pareikšti ieškinį dėl deliktinės atsakomybės ir kuris dėl to neprailginamas jokiu terminu dėl nuotolių (šiuo klausimu žr. 2002 m. sausio 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Biret ir Cie prieš Tarybą*, T-210/00, Rink. p. II-47, 19 ir 45 punktus ir 2005 m. balandžio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, T-28/03, Rink. p. II-1357, 74 punktą; 2008 m. gegužės 19 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Transport Schiocchet – Excursions prieš Komisiją*, T-220/07, neskelbiama Rinkinyje, 15 ir 35 punktus ir 49 punkte minėtos Nutarties *Cattin prieš Komisiją* 61 ir 65 punktus).

76 Be to, šiuo klausimu reikia priminti, jog sąlygos, kurios turi būti įvykdytos, kad atsirastų Bendrijos deliktinė atsakomybė, ir todėl senaties taisyklės, kuriomis reglamentuojami su jomis susiję ieškiniai, negali būti pagrįstos kitais nei griežtai objektyvūs kriterijais. Iš tiesų, jei būtų kitaip, galėtų būti pažeistas teisinio saugumo principas, kuriuo konkrečiai grindžiamos senaties taisyklės (žr. šios nutarties 50 punkte minėto Sprendimo *Komisija prieš Cantina sociale di Dolianova ir kt.* 59 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

77 Be to, išvadą, kad procesiniai terminai, kaip antai proceso pradėjimo, ir ieškinio dėl Bendrijos deliktinės atsakomybės penkerių metų senaties terminas yra terminai, kurie pagal savo pobūdį skiriasi, galima padaryti ir iš teismų praktikos. Iš tikrųjų proceso pradėjimo terminai yra imperatyvūs, ir šalys ar teismas jų atžvilgiu neturi diskrecijos, nes jie nustatyti tam, kad būtų užtikrintas teisinių situacijų aiškumas ir saugumas. Taigi Teismui priklauso net savo iniciatyva išnagrinėti, ar ieškinys buvo pareikštas per nustatytą terminą (žr. 2004 m. sausio 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo

OPTUC prieš Komisiją, T-142/01 ir T-283/01, Rink. p. II-329, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; taip pat šiuo klausimu žr. 2008 m. lapkričio 25 d. Teisingumo Teismo nutarties *TEA prieš Komisiją*, C-500/07 P, neskelbiama Rinkinyje, 20 punktą). Tačiau teismas negali savo iniciatyva iškelti pagrindo, susijusio su ieškinio dėl deliktinės atsakomybės senatimi (1989 m. gegužės 30 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Roquette frères prieš Komisiją*, 20/88, Rink. p. 1553, 12 ir 13 punktai).

78 Be to, iš Teisingumo Teismo statuto 46 punkto matyti, kad senatis nutrūksta, jei pradedamas procesas Bendrijos teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai institucijai. Apskaičiuojant senaties terminą, šioje nuostatoje nedaromas skirtumas dėl to, ar šio termino eiga nutrūksta pradėjus procesą [Bendrijos teisme] ar prieš iškeliant bylą padavus prašymą. Procedūros reglamento 102 straipsnio 2 dalyje numatyto termino taikymas, o tai galima įsivaizduoti tik teisme nagrinėjamų bylų atveju, reikštų, jog senatis sueitų skirtingu laikotarpiu pagal tai, ar nukentėjusioji šalis nusprendė tiesiogiai kreiptis į Bendrijos teismą, ar – prieš tai kreiptis į kompetentingą instituciją. Dėl tokio Teisingumo Teismo statuto 46 punkte nenumatyto skirtumo senaties termino pabaiga taptų priklausoma nuo neobjektyvaus veiksnio ir tai skatintų ginčus spręsti teisme, o ne ieškoti taikių sprendimo būdų.

79 Tai, kad 1995 m. Teismas sprendime, kuris išliko pavieniu atveju (šios nutarties 74 punkte minėto Sprendimo *Lefebvre ir kt. prieš Komisiją* 26 punktas), nuspręsta, jog Bendrijai pareiškiamų ieškinių dėl deliktinės atsakomybės senaties atveju reikėjo atsižvelgti į terminą dėl nuotolių pagal Procedūros reglamento 101 straipsnį ir 102 straipsnio 2 dalį, negali, priešingai nei, atrodo, teigia ieškovė, paneigti tokios išvados.

80 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šio ieškinio dėl deliktinės atsakomybės už tariamą žalą senaties terminas yra pasibaigęs, nes jis buvo pareikštas daugiau nei penkeri metai po to, kai įvyko įvykiai, dėl kurių pareikštas ieškinys pagal Teisingumo Teismo statuto 46 punktą, ir nėra reikalo nagrinėti kitų šalių nurodytų pagrindų ir argumentų, įskaitant dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti, ar *force majeure* atvejo buvimo.

Dėl žalos, atsiradusios dėl prarastos galimybės sudaryti kitas sutartis

81 Kalbant apie žalą, patirtą praradus galimybę sudaryti kitas sutartis, pirmiausiai reikia išnagrinėti, ar ieškovės prašymas yra pagrįstas (šiuo klausimu žr. šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 72 punktą).

82 Ieškovė tvirtina, kad jeigu su ja būtų buvusi sudaryta pirmoji sutartis, ji būtų įgijusi vertingos patirties ir būtų padidinusi savo galimybes laimėti kitas sutartis, įskaitant ir kitą sutartį.

83 Kaip priminta šios nutarties 47 punkte, pagal nusistovėjusią teismų praktiką Bendrijos deliktinė atsakomybė kyla, jeigu tenkinamos visos sąlygos, t. y.: veiksmų, kuriais kaltinamos institucijos, neteisėtumas, žalos realumas ir priežastinio ryšio tarp veiksmų, kuriais kaltinama, bei nurodytos žalos buvimas.

84 Pirmiausiai kalbant apie kitą sutartį, reikia pažymėti, kad ieškovė nepateikia jokios informacijos, leidžiančios įrodyti sąsają tarp pirmosios sutarties ir kitos sutarties. Todėl neįmanoma nustatyti, ar yra koks nors priežastinis ryšys tarp neteisėto ieškovės

pasiūlymo atmetimo per pirmąjį konkursą ir žalos, kurią ji tariamai patyrė dėl prarastos galimybės sudaryti kitą sutartį (šiuo klausimu žr. šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 76 punktą).

85 Bet kuriuo atveju prarastą galimybę sudaryti kitą sutartį galima laikyti realia ir tikra žala tik tuomet, jei nekyla jokių abejonių, jog, nesant netinkamų Komisijos veiksmų, su ieškove būtų sudaryta pirmoji sutartis. Pabrėžtina, kad atsižvelgiant į viešųjų konkursų sistemą, kaip antai nagrinėjamoji šioje byloje, perkančioji organizacija turi didelę diskrecijos teisę priimdama sprendimą sudaryti tam tikrą sutartį (šiuo klausimu žr. šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 77 punktą). Taip pat reikia pažymėti, kad Teismas panaikino sprendimą atmesti ieškovės pateiktą pasiūlymą ir sudaryti pirmąją sutartį su laimėjusiuoju konkurso dalyviu dėl to, kad Komisija neįvykdė pareigos motyvuoti šį sprendimą (šios nutarties 6 punkte minėto Sprendimo *Evropaïki Dynamiki prieš Komisiją* 80 punktas). Taigi ieškovė nebuvo visiškai tikra, kad su ja bus sudaryta pirmoji sutartis, bet taip pat ir bylos medžiagoje nėra jokios informacijos, kuri galėtų pagrįsti tokią išvadą.

86 Iš to darytina išvada, kad net ir darant prielaidą, jog ieškovė galėjo prarasti galimybę sudaryti pirmąją sutartį dėl tariamai netinkamų Žuvininkystės generalinio direktorato veiksmų, t. y. žala, kurios senaties terminas bet kuriuo atveju suėjęs, vien šios prarastos galimybės negali pakakti tam, kad ieškovei atsirastų reali ir tikra žala dėl to, kad neteko galimybės sudaryti kitą sutartį, net ir pripažinus, jog yra pakankamas ryšys tarp šios ir pirmosios sutarčių (šiuo klausimu žr. šios nutarties 27 punkte minėtos Nutarties *Ehcon prieš Komisiją* 77 punktą).

87 Tie patys argumentai *a fortiori* galioja ir dėl žalos, kurią visiškai bendrais bruožais nurodo ieškovė ieškinyje ir kuri tariamai atsirado dėl prarastos galimybės sudaryti kitas sutartis su Komisija.

88 Taigi iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ieškovės prašymą atlyginti žalą dėl prarastos galimybės sudaryti kitas sutartis reikia atmesti kaip akivaizdžiai teisiškai nepagrįstą, nesant reikalo priimti sprendimo dėl jo priimtinumo.

89 Todėl reikia atmesti visą šį ieškinį kaip iš dalies nepriimtiną ir iš dalies akivaizdžiai nepagrįstą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

90 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovė pralaimėjo bylą, ji turi padengti Komisijos išlaidas pagal šios pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (pirmoji kolegija)

nutaria:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš *Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE* bylinėjimosi išlaidas.

Priimta 2011 m. birželio 22 d. Liuksemburge.

Kancleris
E. Coulon

Pirmininkas
J. Azizi